

CUPRINS:

<i>Cuvânt înainte</i>	9
<i>Gândirea asupra gândirii</i>	11
<i>Meditația</i>	14
<i>Despre puritatea strădaniei</i>	23
<i>Conștiența parțială</i>	23
<i>Cealaltă parte</i>	24
<i>Oglindirea</i>	24
<i>Trecutul</i>	25
<i>Somnul și inconștientul</i>	26
<i>Prezentul</i>	27
<i>Forme</i>	27
<i>Înălțarea în elementul rarefiat</i>	28
<i>Pericolul</i>	29
<i>Ocazia</i>	30
<i>Puritatea</i>	31
<i>Meditația</i>	32
<i>A doua treaptă a meditației</i>	33
<i>Purificarea</i>	33
<i>Simțirea și voința în gândire</i>	35
<i>Voința în concentrare</i>	35
<i>Simțirea în concentrare</i>	36
<i>Emoția: primul tip de exerciții</i>	38
<i>Elementele simțirii cunoscătoare: al doilea tip de exerciții</i>	40
<i>Organul de percepție al sentimentelor</i>	42
<i>Dezvoltarea simțirii cunoscător-simțitoare: al treilea tip de exerciții</i>	43
<i>Transformarea emoțiilor: al patrulea tip de exerciții</i>	44
<i>Trimiterea înapoi a emoțiilor: al cincilea tip de exerciții</i>	47
<i>Meditația</i>	48
<i>Știința cerească</i>	49
<i>Meditația în simțire</i>	50
<i>Despre percepția pură</i>	52
<i>Despre studiul științei spirituale</i>	58
<i>Pragul lumii spirituale</i>	58
<i>Dincolo de cuvinte</i>	59
<i>Modul de comunicare transcendentă</i>	60
<i>Limbaajul proceselor conștienței</i>	63
<i>Problema celor „două căi” în opera lui Rudolf Steiner</i>	65
<i>Mintea sănătoasă, nepărtinitoare</i>	68
<i>Studiul</i>	71
<i>Rezumat</i>	74
<i>Natura solară a gândirii</i>	78
<i>Meditația luminii I: Unde se aprinde lumina?</i>	80
<i>Meditația luminii II: Eu-sunt</i>	81
<i>Meditația luminii III: Lumină și întuneric</i>	81
<i>Iertarea</i>	83
<i>„Iartă-ne nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșelilor noștri”</i>	83
<i>Gestul</i>	84
<i>Realizarea</i>	88
<i>Paști</i>	92
<i>Oglinda</i>	92
<i>Corpul</i>	93

Oglinda corpului 96
„Și Cuvântul s-a făcut trup...” 98
Eu-sunt-ul este lumina lumii 100
Fără oglindă 102
Trupul incoruptibil 103
Sfârșitul zilei a șaptea 106
Lumea închisă 106
Arderea 107
Sfârșitul duminicii 109
Ziua a șaptea 110
Începutul începutului 111
Ce aparține omului? 113
Izgonirea de pe Pământ 115
Ziua a opta 116
Adevăr și iubire 118
Consecințe practice 119
Revoluția iubirii 121
Despre realitatea omului 124
Trecutul 124
Prezența 125
Realitatea omului 127
Viitorul 128
Probabilitate și improbabilitate 131
Omul și semenii săi 134
Limba 136
Orașul-templu 137
Despre intuiția morală 141
Introducere 141
Natura intuiției 142
Planul vieții 144
Concepția naivă despre lume 145
La granița dintre Eu și non-Eu 147
Natura intuiției morale 151
Fenomenologia libertății 153
Epoca egoității 156
Răsăritul noului timp 160
Numai un scurt răstimp... 165
Apariția 165
Învățătura 166
Imaginea formată 166
Opoziția 167
Respingerea 168
Îmbolnăvirea 169
Experiența adevărată 170
Înțelepciunea 171
Deteriorarea iubirii 172
Știința spirituală și creștinismul 174
Punerea problemei 174
Despre natura solară a gândirii 176
Despre umbra pe care o aruncă gândirea 179
Un pas hotărâtor 181
Activitatea care se înstrăinează de sine 183

<i>Logosul apare în libertate</i>	184
<i>De ce știința spirituală?</i>	187
<i>Ce este o știință?</i>	188
<i>Naivitatea</i>	189
<i>Conștiința antică</i>	190
<i>Căutarea spiritului</i>	192
<i>Învingerea conștiinței oglindite</i>	193
<i>Învingerea naivității prin teoria cunoașterii</i>	193
<i>Învingerea practică a naivității</i>	194
<i>Structura științei spirituale</i>	195
<i>Destinul inteligenței cosmice</i>	198
<i>Știința omului</i>	201
<i>Note</i>	203

GÂNDIREA ASUPRA GÂNDIRII

Gândirea nu poate gândi asupra sa însăși, ci numai asupra a ceva gândit – asupra a ceva regândit sau asupra a ceva creat. Însă creația nu stă în puterea conștiinței.

Dacă însă gândirea încearcă să gândească asupra sa însăși, este vorba de noțiunea abstractă de gândire – gândirea este atunci abstractă, pentru că în spatele ei nu se află nicio experiență, ci numai experiența gânditului – iar prin aceasta, mișcarea gândirii, care în cazul cel mai favorabil începe să curgă, este limitată la domeniul abstracțiunilor. Este posibil ca printr-o concentrare suficientă să străfulgere o intuiție nouă; fără o exersare pregătitoare, fără exercițiul concentrării! juste asupra unui obiect, acest lucru este puțin probabil să se întâmple. Dacă totuși se întâmplă, atunci intuiția formează o realitate; *aceasta* devine mai departe tema concentrării și decurge în mod iust în continuare, pentru că abia de acum tema este o *realitate*. Orice realitate pătrunde în conștiință prin intuiție. În cele mai multe cazuri, abstractizarea nu poate să producă mișcarea intuitivă; abstractizarea pune în mișcare numai gânduri abstracte. Dacă alegem gândirea drept temă, atunci ea își îndreaptă atenția și se concentrează asupra unei noțiuni abstracte și, prin aceasta, atenția nu exercită gestul dăruirii. Aceasta apare mereu în opoziție cu un cu totul *altul*.

Mișcarea care are loc prin concentrarea asupra unui obiect constă în aceea că gândirea, uitând de sine însăși, se cufundă cu totul în obiect. Nu mai este nicio gândire, este *acesta*: obiectul, despre care se arată, iar și iar, că *e/* este gândirea. Această descoperire trebuie să devină experiență și nu este permis să rămână doar ceva gândit. Intuiția prezintă în obiect, obiectul, este o creație a omului. Realitatea, adevărul obiectului, este această intuiție. Ea constituie obiectul și curge în percepția obiectului, atunci când îl percepem cu adevărat, și licărește mai departe sub cenușa reprezentării obiectului, atunci când îl evocăm din nou. Spre această intuiție năzuiește concentrarea. Pentru că ea este realitatea, gândirea se poate uita pe sine în temă; și în timp ce renunță la sine și se uită pe sine, își uită caracterul abstract, de oglindire.

Este limpede că gândirea asupra gândirii nu poate realiza această uitare de sine, pentru că ea se gândește *la sine însăși*, este atentă la sine, iar *această* Sine nu este nicio realitate intuitivă, ci o abstracțiune.

Percepția sau „observarea” gândirii – a procesului de gândire – sau experimenta rea sa pornește de aceea de la evocarea a *ceva*, de exemplu, a unui obiect sau a unei noțiuni-imagine, cum ar fi noțiune a de triumfi. În acestea ea se poate cufunda, în acestea ea poate să uite de sine. Această stingere de sine, uitare de sine, este, condiția necesară pentru străfulgerarea intuiției. Această străfulgerare este, de fapt, adevărata concentrare, menținerea fulgerului: zăbovirea în acesta, în adevărata gândire și nu în gândit. Numai în acest element procesul gândirii poate deveni experiență, gândire vie, care nu este deja ceva gândit.

Uitarea de sine este uitarea de sine a egoului și este asemănătoare cu gestul care întotdeauna este prezent în percepție, în primul moment al percepției. Uitarea de sine a egoului face loc apariției adevăratului subiect, care nu poate fi realizată cu forța, prin constrângere sau prin „dexteritate”. Această apariție este ceva cu totul neașteptat, de neimaginat pentru gândirea abstractă a egoului.

Experimentarea gândirii sau a atenției nu este vreo „surprindere” a gândirii sau a atenției, nicio apropiere de momentul prezent al ei, fie și la o distanță infinit de mică – omul nu ajunge aici printr-o astfel de apropiere la infinit. Este vorba de un gest calitativ diferit, prefigurat, însă nu și realizat, în orice act de atenție, care se îndreaptă spre ceva, spre ceva care la început este altceva decât atenția însăși. Acest lucru este necesar pentru ca îndreptarea atenției asupra sa, care constituie mereu un obstacol în

calea dăruirii, să se stingă. Concentrarea este dăruire deplină; ea este asemănătoare dăruirii, care este prezentă în mod inconștient în actul percepției, și care precede percepția secundară, obișnuite. Cauza fundamentală a distragerii atenției este îndreptarea acesteia asupra sa. Experiența gândirii, a atenției – contemplația –, nu se poate realiza în domeniul gândirii oglindite. Din gândire a oglindită se poate ieși numai prin evocarea, cultivarea intensității intuitive. Și numai *această* gândire poate deveni experiență.

Și meditația are, la rândul său, o temă care trebuie să fie o realitate. Câtă vreme ceva este abstract, aceasta nu este Nimic. Însă pentru oamenii de astăzi este justificat să se îndrepte spre astfel de teme, care au drept scop „cunoașterea” gândirii sau a percepției. De aceea, în *Pragul lumii spirituale* drept primă temă este recomandat:

„Când gândesc mă simt una cu curgerea procesului universal?

MEDITAȚIA

Într-un obiect creat de om este incorporată o idee; această idee este căutată prin exercițiul de concentrare. Omul întâlnește această idee în copilărie, când se familiarizează cu obiectul. Când mai târziu vede obiectul și îl recunoaște – când îl vede cu adevărat –, ideea se află în fundalul vederii. Atenția însă nu este niciodată îndreptată spre idee, ci asupra obiectului recunoscut în lumina ideii. Ideea rămâne în domeniul intuitiv al conștienței; în supraconștient.

Faptul că îl recunosc, că îl folosesc, că este obiect, *ace/* obiect – pentru aceasta este necesară înțelegerea. Înțelegerea este necesară și pentru prima creare a obiectului respectiv; aproape aceeași înțelegere ca și cea pentru recunoașterea lui. Însă prima înțelegere nu înțelegea încă un *ceva*, un *acela*; nu exista încă niciun obiect: înțelegerea nu avea deocamdată niciun obiect. Obiectul era numai înțelegere, era în înțelegere, înțelegerea l-a scos la lumină. Obiectul este înțelegerea.

Ideea este căutată prin funcția obiectului. Funcția este reprezentată printr-un șir de imagini, și nu ideea, câtă vreme nu e vorba de funcția întreagă, pură, ci numai de o posibilitate, o materializare. Funcția este cu adevărat suprasenzorială. Ea conține toate posibilitățile sale de realizare. Adevărata funcție este ideea însăși.

De aceea, conștiența obișnuită nu este în stare să caute și să găsească funcția, adică ideea, într-un mod direct, prin speculație dialectică. Pregătirea conștienței constă în crearea condițiilor pentru privirea intuitivă: concentrare a conștienței, liniștea lăuntrică, eliberarea de asociații, imobilitatea atenției – trecerea prin experiența neputinței în raport cu perceperea ideii –, eliberarea atenției de obiect, rămânerea-în-sine a acesteia, fără obiect.

Prin această pregătire și prin formularea cea mai exactă și creativ posibilă a funcției, care totuși nu va putea fi niciodată cuprinsă printr-o formulare, prin experimentarea insuficienței formulării ne apropiem de idee. Cum această funcționare este mișcare, ideea însăși nu poate fi formulată, exprimată prin cuvinte. Ceea ce putem exprima prin cuvinte devine posibil prin faptul că ideea este în mod supraconștient la dispoziția noastră. Și de aceea conștiența trebuie să se schimbe, pentru ca ideea să poată fi privită. Nicio idee nu poate fi exprimată printr-o altă idee, pentru că, în mod consecvent, și aceasta din urmă ar cere la rândul ei alte trimiteri clarificatoare. Pentru ca o idee să poată fi clarificată, ea trebuie să fie deja acolo. Iar clarificarea trebuie să întâlnească o înțelegere, pentru a putea conduce spre contemplarea ideii – ca să poată fi o clarificare. Ideea nu este ceva închis – nu poate fi închisă în alte idei și nici în cuvinte. Atenția poate fi intensificată prin concentrarea asupra obiectului sau funcției. În acest fel, după ce obiectul, care a fost mereu numai un pretext, nu mai constituie țelul concentrării, ea va putea fi salvată apoi de la disipația pricinuită de căutarea ideii sau de deschiderea pentru receptarea străfulgerării ideii. Într-un mod ne

știut, omul își pregătește astfel intuițiile sale.

Când este epuizată descrierea funcției, izvorâtă din apelarea supraconștientă la idee, cu timpul devine posibilă presimțirea ideii dincolo de cuvinte, experimentăm caracterul ideatic al obiectului și, în același timp, faptul că ideea creatoare a obiectului și intuiția ce o recunoaște sunt identice. Prin căutare, chiar și inconștientă, ajungem în final la înțelegerea fără cuvinte, liberă de orice formulare; a ideii: contemplarea ideii. Zăbovirea în această contemplare a ideii este a doua etapă a exercițiului de concentrare, conținută în mod tacit în prima etapă, ca un șir de experiențe realizate prin